

Ravijuhendi seireindikaatorid

- 1 Psühhiaatri kaasamine enne tubakaravimi määramist psühhofarmakonravi saanud patsiendil
- 2 Tubaka- või nikotiinitoodete tarvitamise staatuse dokumenteerimine esmatasandi kontaktides

Psühhiaatri kaasamine enne tubakaravimi määramist psühhofarmakonravi saanud patsiendil

Definitsioon	Indikaator mõõdab, kui suurel osal psühhofarmakonravi saanud patsientidest, kellele määrati vaatlusaastal esmane tubakaravimi retsept, on psühhiaater olnud kaasatud raviotsusesse kas 45 päeva jooksul enne retsepti määramist toimunud e-konsultatsiooni, vastuvõtu või kaug- või videovastuvõtu kaudu või tubakaravimi määrajana.
Põhjendus	<p>Ravijuhendi soovitus 31: Patsiendi puhul, kes saab kaasuva psüühilise häire tõttu psühhofarmakoterapiat, konsulteerige enne bupropiooni, varenikliini või nortriptüliini määramist psühhiaatriga.</p> <p>Psüühikahäiretega patsientidel on suitsetamisest loobumine keerulisem ning nõuab hoolikat ravimite koostoimete ja kõrvaltoimete hindamist. Bupropioon, varenikliin ja nortriptüliin võivad olemasoleva psühhofarmakonraviga koostoimes põhjustada soovimatud reaktsioone või mõjutada psüühikahäire kontrolli. Psühhiaatri kaasamine võimaldab hinnata individuaalseid riske, kohandada farmakoterapia skeemi ning valida ohutumaid ravivõimalusi, arvestades patsiendi psüühilist seisundit ja juba kasutatavaid ravimeid. Interdistsiplinaarne koostöö perearsti ja psühhiaatri vahel tagab tervikliku lähenemise, kus tubakast loobumise toetamine ei ohusta patsiendi psüühikahäire stabiilsust. See koostöö parandab ravi tulemusi, suurendab ohutust ning vähendab ravi katkestamise riski, mis on eriti oluline keeruliste psüühiliste häiretega patsientide puhul.</p>
Indikaatori tüüp	Protsessiindikaator
Kvaliteedi dimensioon	Ohutus, integreeritus, õigeaegsus ja kättesaadavus
Kasutajate sihtrühmad	Esmatasand, tubaka- või nikotiiniproduktide loobumise nõustamise teenuse osutajad, psühhiaatria
Andmete esitamise vaated	Aasta; tubakaravim; psühhiaatri kaasamise viis
Piirang	Indikaator kajastab raviarvete ja retseptiandmete põhjal tuvastatavat psühhiaatri kaasamist. Kõik kliinilises töös toimuvad konsulteerimise vormid, näiteks ravimeeskonna sisemised arutelud või muul viisil dokumenteeritud raviotsused, ei pruugi andmetes kajastuda. Bupropiooni ja nortriptüliini võidakse määrata ka muudel näidustustel kui tubaka- või nikotiiniproduktide loobumise toetamiseks. Samuti ei erista

	<p>eelneva kolme aasta jooksul määratud psühhofarmakonravi tunnus püsivat ravi üksikust või lühiajalisest kasutusest. Seetõttu võib indikaatori valim hõlmata patsiente, kelle puhul tubakaravimi määramise või psühhofarmakonravi kliiniline kontekst erineb ravijuhendis käsitletud olukorrast.</p>
Andmeallikad	Tervisekassa raviarved, Retseptikeskus
Andmekogumise meetodika	<p>Indikaatori arvutamisel kaasatakse isikud, kellele on vaatlusalusel perioodil välja kirjutatud tubakaravimi retsept (ATC-koodid N06AX12, N07BA03 või N06AA10). Tubakaravimi määramise kuupäeva käsitletakse indikaatori lähtepunktina.</p> <p>Tuvastatud isikute puhul hinnatakse, kas neil on 3 aasta jooksul enne tubakaravimi retsepti väljakirjutamist olnud psühhofarmakoteraapia, mida määratakse vähemalt ühe ravimi määramisega ATC-koodidest N06A, N05A või N05BA.</p> <p>Eelnevalt tuvastatud isikute seas selgitatakse välja, kas 45 päeva jooksul enne tubakaravimi retsepti väljakirjutamist on toimunud psühhiaatri kaasamine. Psühhiaatri kaasamisena arvestatakse psühhiaatria e-konsultatsiooni teenusekoodiga 3049 või üldise e-konsultatsiooni teenusekoodiga 3039 või 3029 koos psühhiaatria eriala tunnusega EPS01/PA; psühhiaatri ambulatoorset vastuvõttu teenusekoodiga 3031, 3032 või 3033; psühhiaatri kaug- või videovastuvõttu teenusekoodiga 3202, 3203, 3204, 3223, 3224 või 3225; samuti olukorda, kus tubakaravimi retsepti on välja kirjutanud psühhiaatria eriala arst.</p> <p>Iga isik arvestatakse indikaatori tulemusel ühe korra vaatlusaasta kohta, sõltumata tubakaravimi retseptide või psühhiaatri kaasamist kajastavate kontaktide arvust.</p>
Valim	Kõik isikud, kellele on vaatlusalusel perioodil välja kirjutatud tubakaravimi retsept (ATC-koodid N06AX12, N07BA03 või N06AA10) ning kellel on 3 aasta jooksul enne tubakaravimi retsepti väljakirjutamist olnud psühhofarmakoteraapia, mida määratakse vähemalt ühe ravimi määramisega ATC-koodidest N06A, N05A või N05BA.
Lugeja (X)	X - valimisse kuuluvad isikud, kelle puhul on 45 päeva jooksul enne tubakaravimi retsepti väljakirjutamist tuvastatav psühhiaatri kaasamine: psühhiaatria e-konsultatsioon, psühhiaatri ambulatoorne vastuvõtt, psühhiaatri kaug- või videovastuvõtt või tubakaravimi retsepti väljakirjutamine psühhiaatria eriala arsti poolt.
Nimetaja (Y)	Y - kõik isikud, kellele on vaatlusalusel perioodil välja kirjutatud tubakaravimi retsept (ATC-koodid N06AX12, N07BA03 või N06AA10) ning kellel on 3 aasta jooksul enne tubakaravimi retsepti väljakirjutamist olnud psühhofarmakoteraapia, mida määratakse vähemalt ühe ravimi määramisega ATC-koodidest N06A, N05A või N05BA, sõltumata sellest, kas psühhiaatri kaasamine on tuvastatav või mitte.

Indikaatori arvutamise valem	$\frac{X}{Y} \times 100\%$
Välja arvatud	-
Vaatlusperiood	Üks kalendriaasta
Eesmärkväärtus	Senine lähtetase: 10%. Psühhiaatri kaasamist laiemalt kajastava indikaatori soovituslik sihttase vajab edasist täpsustamist.
Tulemuste hindamise sagedus	1 x aastas
Lisateave	<p>Peckham, E., Brabyn, S., Cook, L. et al. <i>Smoking cessation in severe mental ill health: what works? an updated systematic review and meta-analysis</i>. BMC Psychiatry 17, 252 (2017). https://doi.org/10.1186/s12888-017-1419-7</p> <p>White, S. A., Stone, E., Murphy, K. A., Daumit, G. L., & McGinty, E. E. (2023). <i>Smoking Cessation Medication Prescribing for Smokers With and Without Mental Illness</i>. Psychiatric Services, 74(4), 332–340. https://doi.org/10.1176/appi.ps.202100690</p> <p>American Lung Association. (2025). <i>Behavioral health & tobacco use</i>. https://www.lung.org/quit-smoking/smoking-facts/impact-of-tobacco-use/behavioral-health-tobacco-use</p>

Tubaka- või nikotiinitoodete tarvitamise staatuse dokumenteerimise osakaal esmatasandi kontaktides

Definitsioon	Indikaator mõõdab, kui suurel osal vaatlusaasta jooksul esmatasandi kontaktiga patsientidest on raviarvel diagnoosikoodiga kajastatud tubaka- või nikotiinitoodete tarvitamise staatus.
Põhjus	Ravijuhendi soovitus 1: Vastuvõtule pöördunud patsiendilt uurige tubaka- või nikotiinitoodete tarvitamise kohta ja dokumenteerige vastus patsiendi raviloos.
	Tubakatarvitamise süstemaatiline dokumenteerimine esmatasandi vastuvõttudel on kvaliteetse ennetustöö alus. Suitsetamisstaatus teadmine võimaldab perearstil hinnata patsiendi terviseriski, pakkuda sihipärast nõustamist ning vajadusel suunata spetsialiseeritud tubakatõrjeprogrammidesse. Regulaarne dokumenteerimine tagab, et tubakatarvitamine jääb arstlikku tähelepanu igal järgneval visiidil, toetades jätkusuutlikku ennetustööd. Dokumenteeritud tubakastaatus võimaldab jälgida patsiendi käitumise muutusi aja jooksul ning hinnata loobumiskatsete edukust. Süsteemne lähenemine tubakatarvitamise registreerimisele parandab ennetusteenuste kättesaadavust, toetab patsiendi motivatsiooni muutuda ning vähendab pikemas perspektiivis tubakast tingitud haiguste esinemist ja suremust.
Indikaatori tüüp	Protsessiindikaator
Kvaliteedi dimensioon	Mõjus, ohutus
Kasutajate sihtrühmad	Esmatasand, ennetusmeditsiin
Andmete esitamise vaated	Aastad
Piirang	Indikaator kajastab üksnes tubaka- või nikotiinitoodete tarvitamise staatuse raviarvepõhist diagnoosikoodiga dokumenteerimist ega võimalda hinnata kogu kliinilises töös kogutud infot. Tubaka- või nikotiinitoodete tarvitamise kohta võib olla küsitud ja teave dokumenteeritud raviloo anamneesi vabatekstina või muul viisil, mis raviarvepõhises seires ei kajastu. Raviarvel kasutatav diagnoosikood ei võimalda sümmeetriliselt tuvastada olukordi, kus patsiendilt on tarvitamise kohta küsitud ning patsient ei tarvita tubaka- või nikotiinitooteid. Seetõttu ei ole indikaatori puhul sobiv kasutada 100% sihttaset. Lisaks võivad tubakast loobumise nõustamise

	teenuse ja meditsiinilise põhjusega vastuvõtu samaaegse kasutamise piirangud mõjutada seda, millisel kujul patsiendi tubakatarvitamise info raviarvel kajastub.
Andmeallikad	Tervisekassa raviarved
Andmekogumise meetoodika	<p>Indikaatori arvutamisel kaasatakse isikud, kellel on vaatlusalusel perioodil toimunud esmatasandi kontakt, mis on kajastatud ambulatoorsel raviarvel. Analüüsi kaasatakse esmatasandi teenusekoodidega 9001, 9002, 9004, 9018, 9019, 9044, 9061, 9064, 9111, 9112, 9113, 9600 või 9601 kajastatud kontaktid.</p> <p>Tuvastatud isikute puhul hinnatakse, kas esmatasandi kontakti kajastaval ambulatoorsel raviarvel on põhi- või kaasuva diagnoosina registreeritud tubaka- või nikotiinitoodete tarvitamise staatus diagnoosikoodiga Z72.0. Täiendava analüüsina esitatakse raviarvetel diagnoosikoodiga Z72.6 kajastatud muud elustiilitegurid ning diagnoosikoodiga F17.25 kajastatud nikotiinisõltuvus. Need vaated toetavad tulemuse tõlgendamist, kuid ei kuulu põhiindikaatori lugejasse.</p> <p>Iga isik arvestatakse indikaatori tulemuses ühe korra vaatlusaasta kohta, sõltumata esmatasandi kontaktide või vastavat diagnoosikoodi sisaldavate raviarvete arvust.</p>
Valim	Kõik isikud, kellel on vaatlusaasta jooksul toimunud esmatasandi kontakt, mis on kajastatud ambulatoorsel raviarvel teenusekoodiga 9001, 9002, 9004, 9018, 9019, 9044, 9061, 9064, 9111, 9112, 9113, 9600 või 9601.
Lugeja (X)	X - valimisse kuuluvad isikud, kelle esmatasandi kontakti kajastaval ambulatoorsel raviarvel on põhi- või kaasuva diagnoosina registreeritud tubaka- või nikotiinitoodete tarvitamise staatus diagnoosikoodiga Z72.0.
Nimetaja (Y)	Y – kõik isikud, kellel on vaatlusaasta jooksul toimunud valimisse kuuluv esmatasandi kontakt, sõltumata sellest, kas tubaka- või nikotiinitoodete tarvitamise staatus on raviarvel diagnoosikoodiga kajastatud või mitte.
Indikaatori arvutamise valem	$\frac{X}{Y} \times 100\%$
Välja arvatud	-
Vaatlusperiood	Üks kalendriaasta
Eesmärkväärtus	Määramata. Sobiv sihttase vajab täpsustamist, kuna raviarvepõhine diagnoosikood ei võimalda tuvastada kõiki patsiente, kellelt tarvitamise kohta küsiti ja kelle vastus raviloos dokumenteeriti.
Tulemuste hindamise sagedus	1 x aastas
Lisateave	<p>OECD. (2023). Health at a Glance 2023: <i>Smoking</i>. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/2023/11/health-at-a-glance-2023_e04f8239/full-report/smoking_c76883d3.html</p> <p>World Health Organization. (2020). <i>Quality of Care</i>.</p>

<https://www.who.int/health-topics/quality-of-care>

National Institute for Health and Care Excellence. (2022). *Quality statement 3: Tobacco cessation support and treatment.*

<https://www.nice.org.uk/guidance/QS207/chapter/quality-statement-3-tobacco-cessation-support-and-treatment>